Л 237

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЦЕНА 10.— ДИНАРА

Млади борац

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

БРОЈ 12 | 16 НОВЕМБАР 1944 | ГОД. I

ПРВА АНТИФАШИСТИЧКА СКУПШТИНА НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА СРБИЈЕ ВЕЛИКА ПОБЕДА СРПСКОГ НАРОДА

Србија је извојевала своју највећу победу до сада. На I антифашистичкој скупштини народног ослобођења Србије ударени су темељи демократске федералне државе Србије у демократској федеративној Југославији. Српски народ преко своје Скупштине записао је величанствено поглавље своје нове историје. Слободни Београд примио је претставнике слободног народа. У сали Коларчеве задужбине на великој скупштини од 9—12 новембра триумфовала су слобода и демократија, јединство српског народа и братство свих југословенских народа, невиђена љубав према вођи наших народа маршалу Титу и дубока мржња и презир према издајицама великосрпским хегемонистима, љубав према братском Совјетском Савезу и демократским народима Енглеске и Америке, а неодољива мржња према фашистичким окупаторима и осталим непријатељима наших народа.

Др. СИНИША СТАНКОВИЋ
председник АСНОС-а

Вековне слободарске и демократске тежње које је српски народ носио у свом срцу као део самог себе од првих буна против Турака и зулумћара, па до трогодишње борбе против фашистичког окупатора и његових домаћих помагача, сада су остварене и званично формулисане. Ова велика Скупштина показала је сву величину српског народа — показала је Србију у њеном правом лику. Српски народ, који је до сада био жртва шпекулантске и издајничке политике великосрпских хегемониста, одговорио је данас свим народима Југославије и читавом свету шта он хоће и зашто се бори, а његов одговор значи смртни ударац свим издајницима, хегемонистима и иностраним шпекулантима, који су му толико јада нанели у прошлости, који и сада покушавају да за своје личне рачуне продуже његове патње и нанесу му нове жртве.

Данас је крај свим оним шпекулацијама Драже Михајловића и његових господара о сепаратизму српског народа. Братство српског народа са осталим југословенским народима за које је баш српски народ дао највише крви своје најбоље деце, добило је круну своје величине у једнодушној, спонтаној жељи српског народа формулисаној на Великој скупштини по којој Србија званично постаје федерална држава у демократској федеративној Југославији, коју је озаконило Друго заседање АВНОЈ-а. Са неописивим одушевљењем скупштина је манифестовала своју љубав и жељу да сви југословенски народи буду слободни и равноправни.

Српски народ је, преко своје Скупштине, за увек пресекао све оне конце који су га везивали за кобну прошлост и најодлучније, најкатегоричније рекао: НЕМА ПОВРАТКА НА СТАРО. И још: сваки онај који хоће било на који начин да покуша да повампири старо југословенско, режимско, шпекулантско, партијашко, великосрпско, непријатељ је слободе и демократије, непријатељ је српског — југословенског народа, — и српски народ ће се са њим немилосрдно обрачунати! Српски народ се вечито борио за истински демократску народну власт, за њу је у току народно-ослободилачке борбе дао небројене жртве, а ту власт он је данас озаконио у Народно-ослободилачким одборима. За народну власт, истински демократску, оличену у највишем народном претставништву Антифашистичкој скупштини народног ослобођења Србије, српски народ ће уложити све силе да је одбрани и учврсти. Сваки онај ко ради против народне власти, непријатељ је српског народа и он према њему нема милости.

Српски народ преко велике Антифашистичке скупштине силно је манифестовао огромну љубав према вођи југословенских народа маршалу Титу, а дубок презир и мржњу према капитулантима и издајницима који су се борили и боре против Народно-ослободилачког покрета.

Прва скупштина народног ослобођења Србије није само празник победе нашег народа, она је и дан великих и озбиљних задатака.

Скупштина је подвукла ове: мобилизацију свих људских и материјалних снага српскога народа за коначно ослобођење свих југословенских народа, за коначно уништење фашизма Хитлерове Немачке и његових домаћих помагача Драже Михајловића, Недића, Павелића и осталих; учврстити братство са осталим југословенским народима на тај начин што ће Србија примити на себе онај део ратних терета који њој према њеној снази припадају и помоћи народима који су више настрадали од ратног пустошења као: Црној Гори, Босни, Словеначкој и другим; учврстити и однеговати народну власт, на тај начин што ћемо по питању фронта и народне државе активирати цео српски народ; војнички и политички потући издајнике и прикривене народне непријатеље на тај начин што ћемо тековине и циљеве Народно-ослободилачког покрета учинити својином сваког појединца; обновити и подићи опустошену привреду на тај начин што ћемо конструктивном организованошћу и неуморним радом активирати све радне способне елементе нашег народа; учврстити и проширити Јединствени народно - ослободилачки фронт на тај начин што ћемо око њега окупити и активирати све поштене родољубе.

Велика Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије по својој унутрашњој структури претставља јединствен пример истинске демократије.

Народна власт дала је нашем народу, таква политичка права и слободе које је он желео и за које се борио.

Једини и прави народни претставници на челу са председништвом АСНОС-а дају нам довољно гаранција, да ће наша народна власт и српски народ са успехом извршити све задатке које су му маршал Тито и историја поставили.

Одлуке и декларација Велике антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије

У слободном Београду 850 делегата свих крајева Србије донели су историске одлуке за српски народ.

ОДЛУКЕ:

1. Да се главни Народно-ослободилачки одбор Србије прошири и реконструише у Антифашистичку скупштину народног ослобођења Србије, која ће бити највише законодавно и извршно народно претставничко тело, носилац суверенитета народа и државе Србије и врховни орган државне власти демократске Србије, као равноправне федералне јединице демократске федеративне Југославије.

2. Прву Антифашистичку скупштину народног ослобођења Србије бира Велика антифашистичка народно-ослободилачка скупштина Србије на свом садашњем сазиву. У њу мора бити изабрано најмање 250 народних посланика. Касније скупштине биће биране непосредно на изборима.

3. Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије бира своје Претседништво које се састоји од претседника, три потпретседника, једног секретара и најмање 25 чланова претседништва.

4. АСНОС врши власт на својим редовним и ванредним сазивима, а у времену између два заседања преко свог Претседништва.

Извршну власт врши Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије преко свог Претседништва и преко народне владе Србије.

5. Док се не образује народна влада Србије њене ће послове водити Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије преко посебних отсека за поједине гране државне управе.

6. Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије, односно народна влада Србије одговарају за свој рад Антифашистичкој скупштини народног ослобођења Србије.

7. Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије, односно, народна влада Србије доноси решења и наредбе на основу законских одлука Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије, на основу законских одлука Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије и на основу решења и наредба Националног комитета ослобођења Југославије.

8. Све законске одлуке Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије обнародују се са потписом њеног претседника и секретара.

9. Све досадашње одлуке и прописи Главног народно-ослободилачког одбора Србије престају са овим да важе уколико су у супротности са одредбама ове одлуке.

Поред ових донете су одлуке о установи Суда за суђење злочина и преступа против српске националне части и о успостављању Земаљске комисије за испитивање злочина окупатора и његових помагача.

ТИТО — НАРОДНИ ХЕРОЈ

Скупштина је с одушевљењем примила предлог Претседништва да учини предлог АВНОЈ-у о проглашењу друга Маршала Јосипа Броза-Тита Народним херојем.

ДЕКЛАРАЦИЈА

о одобрењу рада народних претставника Србије на II заседању АВНОЈ-а

I. — У току своје историје српски народ је водио тешке ратове и дизао устанке за своју слободу и независност. У тој борби он се често ослањао на помоћ других слободољубивих народа, — а у првом реду словенских народа и нарочито великог руског народа. Српски народ тежио је при томе увек за стварањем једне заједничке државе Јужних Словена, у којој би сви Југословени били окупљени као равноправна браћа. Он никад није имао тежњу да своју државу и свој напредак изгради на угњетавању јужнословенских народа. Зато је тежњама српског народа одговарала само таква заједничка држава Јужних Словена у којој би сви народи били равноправни и једнако уживали право да се слободно определе било да као равноправни члан живи у истој заједници са осталим југословенским народима, било да добровољно изађе из те заједнице.

Срби из Србије увек су тежили да буду у што тешњој заједници са својом српском браћом изван Србије и помагали су њихову борбу за националну слободу и национална права, али сви напредни слободољубиви синови нашег народа знали су да Срби ван Србије могу добити своја национална права само са остваривањем братства и јединства са братским јужнословенским народима, са којима живе на истој територији, само уз поштовање слободе и националних права тих народа и само у заједничкој борби са њима против заједничког непријатеља.

II. — Противно таквим демократским и слободарским тежњама најбољих људи српског народа, реакционарне великосрпске клике увек су ишле за тим да љубав српског народа за слободу и независност и његову спремност да ту слободу и независност брани до последње капи крви, искористе за приграбљивање туђих територија, за угњетавање других југословенских народа. Те клике гледале су у стварању јединствене јужнословенске државе само могућност за успостављање своје хегемоније над јужнословенским народима у циљу да их денационализују, да спрече њихов слободни културни развитак и да их економски поробе. За све време постојања старе Југославије, те су клике на делу спроводиле такву угњетачку политику према осталим братским народима, да је место братства и јединства међу њима дошло до тешких националних раздора и међусобне борбе. Исто тако те су клике водиле политику распиривања шовинистичке мржње против других јужнословенских народа код Срба изван Србије, а у првом реду између Срба и Хрвата.

III. — Последице те реакционарне шовинистичке политике биле су страховите не само за целу државну заједницу, него нарочито и у првом реду за српски народ, како у Србији тако и свуда изван ње. Издан и напуштен од својих ранијих управљача узео је српски народ своју судбину у своје сопствене руке како у самој Србији, тако и у свима крајевима где Срби живе. Отпочевши борбу за своју слободу, националну част и независност, српски народ је схватио тешку поуку догађаја и дао се на остваривање слободољубивих, истински демократских и племенитих тежња најбољих својих синова из своје раније историје.

У народно-ослободилачкој борби у оружаном устанку против мрских фашистичких разбојника и њихових слугу, српски народ је од првог часа пружио братску руку свим осталим братским народима, гледајући у њима себи равноправне народе и свестан да до свог националног ослобођења може доћи једино у братској, заједничкој борби са њима. Кроз ту заједничку борбу Срба са осталим јужнословенским народима, а нарочито Срба изван Србије са хрватском и муслиманском браћом са којима живе на истој територији, исковало се први пут у историји свих Јужних Словена истинско братство и јединство њихово, тако снажно да га више никаква сила не може раскинути.

Ово јединство дошло је до изражаја на Другом заседању Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије концем новембра 1943 г., чије су одлуке донете уз пуну сарадњу и једнодушност народних претставника Србије. Чврсту основицу тога братства и јединства сачињава начело да сваком јужнословенском народу припада право самоопредељења до отцепљења и право да се добровољно уједини са другим народима. На тој основици одлуком Другог заседања Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије добровољно су се ујединили у нову братску заједницу, своју заједничку домовину федеративну Југославију.

IV. — Сматрајући да историске одлуке Другог заседања Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије одговарају животним интересима српског народа и Србије, Велика антифашистичка народно-ослободилачка скупштина Србије у потпуности

ОДОБРАВА И ПОТВРЂУЈЕ

рад претставника Србије на Другом заседању Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије одржаном у Јајцу 29 новембра 1943 год.

Велика Антифашистичка народно-ослободилачка скупштина Србије изјављује да ће се српски народ и даље непоколебљиво борити за учвршћење и потпуно остварење одлука Другог заседања АВНОЈ-а, јер је то највећа гаранција да ће Срби, Хрвати, Словенци, Македонци и Црногроци, а исто тако и муслимани бити задовољни и срећни у таквој слободној, истински демократској и братској заједници равноправних народа. Српски народ је са одушевљењем и одобравањем прихватио одлуку којом су Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије и Национални комитет ослобођења Југославије постали највиши претставништва суверенитета народа и државе Југославије као целине.

Велика антифашистичка народно-ослободилачка скупштина Србије једнодушно одобрава одлуку Другог заседања АВНОЈ-а о избегличким владама и монархији.

Скупштина подвлачи да је народ Србије у току три и по године своје ослободилачке борбе био стално најближи сведок и непосредна жртва свих злочина и зверстава која су учињена у име монархије.

Због тога Велика антифашистичка народно-ослободилачка скупштина, свесна да је то дужност у првом реду народа Србије, изјављује да ће народ Србије, кад за то дође време, јасно дати израза својој сувереној вољи у питању уређења Србије и Југославије и решити га у пуном јединству и сагласности са својим демократским тежњама, које су истоветне са демократским тежњама свих јужнословенских народа.

У скупштини: **претседник др. Иван Рибар између бугарских делегата**

Задаци I конгреса после заседања Антифашистичке скупштине

После Велике антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије ,наш I Конгрес који почиње 16 о. м. најзначајнији је дан у животу српске омладине. Српска омладина спремала се је за тај, за њу велики дан. Такмичећи се на фронту и позадини, са резултатима у борби и раду на изградњи наше државе долази она на свој I конгрес. Значај нашег Конгреса прелази национални оквир Србије, јер њега са нестрпљењем очекује братска омладина свих југословенских народа. О I Конгресу Србије зна сва слободољубива и демократска омладина света. Али наш I конгрес није само ванредна манифестација нашег јединства и братства са свом југословенском омладином и радостан празник наше младости. Чињеница да наш I Конгрес одржавамо после историске Антифашистичке скупштине потврђује да је наш Конгрес један од великих задатака које ће омладина Србије примити од свог народа преко АВНОС-а. Први пут у историји српска омладина учествује у народној скупштини као пуноправан претставник народне власти у решавању свих државних задатака. То, да ми уживамо данас сва политичка права и слободе, — ми смо заслужили нашом досадашњом борбом и радом на изградњи наше нове државе. Наша срећна будућност зависи од нас самих, од наше снаге, односно од успешног решавања свих задатака које је пред нас поставила наша народна власт.

Прво, наша омладина преко I Конгреса треба да буде прва и најснажнија подршка и ослонац народној власти. Односно, Конгрес треба да покаже колико су историске одлуке Антифашистичке скупштине, заиста дубоко оживотворење тежњи нашег народа.

Друго, наш Конгрес треба да буде прва трансмисија, преко које АСНОС преноси на омладинске масе права која је наш народ извојевао у досадашњој борби и дужности које учвршћују досадашње тековине народно-ослободилачке борбе и обезбеђују сигурну победу и бољу будућност нашем народу. Одлуке прве српске Скупштине по свом значају који имају за будућност нашег народа, треба да постану својина сваког омладинца и омладинке. Оне треба да постану снага која мобилише, која активира и последњег омладинца и омладинку српског народа, за циљеве народно-ослободилачког покрета.

Треће, наш конгрес треба да се бави питањем конкретних, радних задатака, да пронађе форме њихових успешних остварења и да сав рад УСАОС-а усмери циљу који је поставила Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије.

Четврто, Први конгрес треба да још јасније подвуче општенародни карактер УСАОС-а и да разбије и отклони све секташке грешке, које сужавају његов рад, да би олакшао остварење потпуног јединства српске омладине.

Мобилизација свих снага за фронт, за коначно ослобођење свих југословенских народа, за потпуно уништење фашизма на његовом сопственом тлу — Хитлеровој Немачкој, уништавање свих домаћих издајника, увек остаје најглавнији и основни задатак наше омладине. То је частан дуг кога српски народ дугује својој браћи која су нам помогла да ослободимо нашу земљу. Само на тај начин наше братство постаје стварност. Залагањем свих снага за ослобођење осталих југословенских народа, примањем ратног терета који према снази припада српском народу, обезбеђењем исхране и изградњом опустошених крајева одужићемо дуг федералне Србије према федеративној Југославији. Наше народно претставништво поставило је пред наш народ тај задатак као најважнији. И I Конгрес треба да буде сав у знаку решавања тог задатка.

Изградња наше нове државе, подизање привреде, просвете, хигијене итд. претставља животни задатак српског народа који му је поставио АСНОС.

Питање обраде и последње стопе наше земље, сетве, обезбеђења огрева и хлеба то је проблем чијем решењу омладина мора свим снагама помоћи. Ми морамо дати радну снагу потребну народној власти за решење тих задатака. Подизање фабрика, радионица итд. — то је посао који нас чека. Треба у радним јединицама, батаљонима и бригадама активирати и последњег омладинца и омладинку наше земље. Стручни кадар-техничаре, агрономе, лекаре, потребне изградњи наше привреде, омладина мора дати. Конструктивни рад и учење треба да постане садржај дневног живота омладине. Ликвидирање неписмености, подизање просвете и опште културе нашег народа, то је частан задатак кога се омладина мора планski и темељито прихватити. Да би залечили све ране ратног пустошења и изградили материјалну базу за бољи живот свих друштвених слојева, конструктиван рад, неуморан рад и последњег грађанина наше државе, постаје мерило родољубља и друштвене свести. Рад на изградњи наше Државе, није само дело дужности — оно је и дело части. Наша омладина преко Првог конгреса треба да нашој народној влади да доказа да јој је она најглавнији и најбољи сарадник.

Драги Стаменковић, поздрављајући Скупштину у име Антифашистичке омладине Србије, рекао је:

— Наш Конгрес биће у духу одлука, наше народне власти за што брже ослобођење и изградњу нове државе.

Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије најбоље је показала борбено јединство Српског народа. Први конгрес треба да буде још један моћан прилог том јединству. Јединствени народно ослободилачки фронт је политичка и борбена платформа, жива реализација јединства српског народа. Наш Конгрес треба да покаже колико наш Уједињени Савез антифашистичке омладине даје политичком руководству нашег народа и који су његови задатци у оквиру Јединственог народног ослободилачког фронта.

Одбрана тековина народно-ослободилачке борбе, учвршћење и одгајивање наше народне власти, био је један од најважнијих задатака, кога је на првој Скупштини сваки говорник постављао. То најбоље показује колико је наша народна власт заиста народна и колико је дубоко корен ухватила нова власт у нашем народу, колико је животна и судбоносна за будућност наше земље. Српски народ предао је завет одбране и учвршћивања демократске народне власти и нашој омладини. Први конгрес часно ће примити тај завет, и показати да је српска омладина најмоћнији и најоданији стражар и борац ове народне светиње за коју је проливено море крви.

Делегати бугарске омладине на нашем Првом конгресу

Претставници најбољег дела бугарске омладине, оне омладине која је увек била поборник братства и јединства наших народа, а која је данас основа нове, демократске Бугарске, дошли су да нам и на нашем правом конгресу кажу још једном колико су прожети љубављу и братсвом према нама. Ова омладина нове Бугарске није имала ништа заједничког са бугарском реакционарном кликом и фашистима, који су одувек били сејачи раздора међу нашим народима, исто као што и наша омладина није дозволила да је разни реакционари и великосрпски хегемонисти варају, већ је оштро иступила против њих. Бугарска омладина није била помагач политике фашистичког империјализма, већ је од првих дана ступила у неравну борбу за идеале праве демократије и слободе. И поред крвавог терора фашизма и његових слугу, бугарска омладина је водила борбу имајући светао пример херојске борбе омладине Југославије. Кроз заједничку борбу и заједничке напоре наших и бугарских партизана исковано је нераздвојно братство. И уколико бугарска омладина раније није могла да стави своје снаге у борбу против фашизма, у толико данас, понета духом нове демократске Бугарске, ступа у борбу за коначно уништење фашизма. У борбеној сарадњи са нашом храбром Народно-ослободилачком војском помаже нам у уништавању и последњих упоришта фашистичког непријатеља у нашој земљи. Данас се трупе Отачественог фронта бију раме уз раме са Народно-ослободилачком војском и учествују у чишћењу нашег славног Косова од мрских фашиста и њихових помагача.

Омладина нове Бугарске не осуђује фашизам само речју. Сврстана у редове Отачественог фронта, она је спремна да заједно са својим моћним ослободитељем, великим Совјетским Савезом, јуриша на непријатеља и да га уништи у његовој јазбини. Омладина нове Бугарске осуђује најоштрије све злочинце који су под именом бугарског национализма вршили крвави терор над најбољим синовима нашег и бугарског народа. За њих бугарска омладина нема милости. Она ће умети да покаже целом слободољубивом свету да правилно схвата задатке, које јој намеће ново доба. Она ће још више учврстити братство са свим словенским народима. Исто тако Отачествени фронт ће примерно казнити све фашистичке слуге и издајнике и тиме ће дати задовољење свом и нашем напаћеном народу.

Братство наших народа не оснива се само на речима. Његова основа су многобројне жртве које је поднела наша и бугарска омладина, оно је основано и на тешкој, заједничкој борби против фашистичког окупатора. То братство је манифестовано и на скором заседању АСНОС-а, када су бугарски делегати топло поздрављени.

Антифашистичка омладина Србије дочекује са братском љубављу претставнике омладине нове Бугарске. Она зна да су омладинци као Данчо Канев-Димитров, Иван Николов- Генадијев, Жечо Јањијев-Жечев и Стеван Тодоров-Конев, борци за слободу омладине и да су најбоља залога постојања нове демократске Бугарске, која узима учешћа у борби слободољубивих народа за уништење фашизма и његовог помагача.

НАШ ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ

Мој пут на Први конгрес

Дошао је дан када су се бирали делегати за наш I Конгрес. Колико сам била срећна што сам изабрана да заступам омладину нашег среза! Дуго смо се сви спремали и такмичили, да бисмо што спремнији пошли на пут. Није било превозних средстава, зато смо пошли пешице. И свуда, у сваком селу и засеоку дочекују нас одушевљено; свуда цвеће и радосни поздрави. Умор се тада не осећа, песма младих грла ори се и носи нас, носи све ближе циљу: Првом конгресу антифашистичке омладине Србије. Ми знамо да је он наша прва слободна прослава, прослава на којој ћемо да покажемо резултате нашег рада.

Нижу се места: села, градови! Близу смо Ниша, у селу Мрамору. И ту чусмо најрадоснију вест, сазнали смо да је наш вољени Београд ослобођен заједничким напорима Црвене армије и наше Народно-ослободилачке војске. Видела сам толико радости на свим лицима. Пожурили смо у Ниш. И он слави велико ослобођење, куће су окићене нашим заставама, лица весела а очи сијају од среће. Много је света било у Нишу: било је гостију Главног штаба, претставника савезничких мисија. Ишли смо по граду и посматрали наше другове — борце. Ми их све познајемо, то су наши другови, они који су још од 1941 год. ступили у борбу против мрског окупатора и његових слугу. За време тешких борби, ми девојке, доносиле смо им храну и довлачиле муницију. Али многи од њих су погинули у неравној борби. Њихове жртве нису биле узалудне; они су омогућили нама, омладини Србије, да одржимо свој Први конгрес у слободном главном граду. И ми смо зато сједињени као антифашистичка омладина, да бисмо очували оно што су нам они кроз њихову борбу осигурали.

Увече је приређена свечана вечера. Позвани су били многи претставници војске, савезничких мисија, Народно-ослободилачких одбора и грађана. Позвана сам била и ја. Тада сам видела да ја, дете села, претстављам омладину којој се указује почаст. Схватила сам да у новом животу нису свечане вечере за оне, који ништа не раде, већ да су ту да би се окупили сви они који стварају и изграђују живот. Први пут сам осетила да сјајне дворане припадају и деци села, да смо и у њима повезани са нашим друговима који су се борили дуги низ година за народна права.

Била сам срећна, запевала сам, јер сам знала да омладина данас ради и бори се упоредо са старијима. И дуго у ноћи нисам могла да заспим, стално ми је пред очи излазила слика човека, који је највише учинио за равноправност људи и за победу омладине, видела сам нашег вољеног друга Тита!

Деса Синадиновић, Црна Трава
секретар среског одбора УСАОС-а

Данас се одржава Први Конгрес антифашистичке омладине Србије. Никада омладина Србије у својој историји није имала нечега таквог сличног, сличног по величини задатка који стоје пред овим великим даном омладине Србије, према величини оног што је омладина Србије дала у овој тешкој и надчовечанској борби и према напорима које је она спремна да уложи за изградњу своје нове домовине федералне Србије у склопу демократске и федеративне Југославије.

Значај Конгреса и задаци који стоје пред њим у толико су већи што се Конгрес одржава одмах после заседања Велике антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије и после доношења историских одлука ,за народ Србије па према томе и омладину Србије.

Али значај I Конгреса антифашистичке омладине Србије поред велике важности коју он треба да одигра у развитку антифашистичког покрета омладине Србије има тако исто велики значај за остале народе Југославије и за све остале напредне слободољубиве народе. За време ове три и по године рата многи кругови у свету, или ради своје необавештености или ради своје сарадње и службе народним издајницима, говорили су да народ Србије и његова омладина нису припадници народно-ослободилачког покрета, већ да је омладина уз Недића, Љотића или банде Драже Михаиловића. Истина је да су сви ови издајници покушали да придобију српску омладину да она служи окупатору и да је употребе у борби против свог сопственог народа. Покушавао је Дража Михаиловић да стварањем равногорског покрета омладине, придобије младиће и девојке Србије и да их искористи за своје прљаве интересе. Они су на широко раструбили вест да је равногорска омладина одржала свој Конгрес и да је поставила везе са међународним омладинским покретом. Међутим, догађаји су показали да нити равногорски покрет, ни покушај хватања веза са међународним омладинским покретом, што им на жалост није успело, нису могли повести омладину Србије да она служи туђину. Омладинци су били ти који су још од првих дана народног устанка, показали да

Други конгрес заклиње

ДРУЖЕ ТИТО! ЗАКЛИЊЕМО ТИ СЕ ДУЂНОШЋУ НАШИХ НАРОДА И НАШЕ СВОЈЕ ЖИВОТЕ НИ СВОЈЕ СНАГЕ У БОРБ ЧАСТ И БУДУЋНОСТ СВАКОГ ОМЛАДИН

ЗАКЛИЊЕМО ТИ СЕ ПАТЊАМА И ОМЛАДИНЕ ДА НЕЋЕМО ЖАЛИТИ НИ С БИ ПРОТИВ ЊЕМАЧКИХ ЦЕЛАТА И СВИХ И СЛОБОДЕ НАШИХ НАРОДА, — У БОР ЈЕДИНСТВО ЈУЖНОСЛАВЕНСКЕ ОМЛАДИ ТИВНУ ЈУГОСЛАВИЈУ.

ОВАЈ НАШ ЗАВЈЕТ ЈЕ НАША НАЈ ОНО ШТО СИ УЧИНИО ЗА НАШЕ НАРОД КОЈЕ СЕ ЗАВЈЕТУЈЕМО, — ТО ЈЕ НАЈБОЉ БИНЕ, ИНТЕРЕСИМА МЛАДОГ НАРАШТА НИХ НАЦИЈА.

ЗА ДЈЕЛО И ЖИВОТ ДРУГА ТИТА ВИЈЕ КАО ЈЕДАН БОРАЦ. ЖИВИО МАРШ

Наш задатак је да свим силама помажемо да се народа, јер је то једини пут

РАТО ДУГОЊИЋ на II конгресу антиф

Делегати Топличког округа

СПРЕМНИ ЗА НО

Много је дописа стигло. Шаљу их борци са фронта и омладинци из позадине. Сваки лист прича о жељи наше омладине да дође на свој I. конгрес и о њеној великој љубави према слободи и народу. Силно је јединство наше омладине, града и села, школа и радионица. Неизмерна је снага уједињене омладине, огромна је сила у њеном јединству. Нема препреке коју неће савладати и нема задатка пред којим ће устукнути.

Учила се она по примеру херојског Комсомола како се воли народ и како се бори за њега. Њу је учио Тито, њен драги вољени вођа, њен највернији пријатељ. Она је његова, за њега се бори, за свој народ, за бољу срећну будућност.

Победа је у моћном јединству Титовог покољења!

Дирљиви су дописи омладинаца и омладинки, бораца и ударника радног фронта у позадини. Они узбуђују, радују и дижу човека. Колико искрености у њиховој једноставној љубави за слободу и Тита! Колико самопрегора и спремности да жртвују животе за народ! Колико снаге у њиховој праведној осветничкој тежњи за уништење непријатеља и дивног ума у њиховим младим и неискусним речима, ко-

се маршалу Титу

НАШЋУ, НАПОРИМА, ЖРТВАМА И БУ-
ОМЛАДИНЕ ДА НЕЋЕМО ЖАЛИТИ НИ
И ЗА СЛОБОДУ, У БОРБИ ЗА САВЈЕСТ,
ЦА И ОМЛАДИНКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ.
НАДАМА НАШИХ НАРОДА И НАШЕ
ВОЈЕ ЖИВОТЕ НИ СВОЈЕ СНАГЕ У БОР-
ДОМАЋИХ НЕПРИЈАТЕЉА ЈЕДИНСТВА
БИ ЗА ГВОЗДЕНО И СВЕОБУХВАТНО
НЕ, ЗА НОВУ ДЕМОКРАТСКУ, ФЕДЕРА-

УНИЈА ЗАХВАЛНОСТ ТЕБИ ЗА СВЕ
Е И ОМЛАДИНУ. НАШЕ ДЈЕЛО, НА
ЬИ ПУТ СЛУЖБЕ ИНТЕРЕСИМА ОТАЦ-
ЈА, СЛОВЕНСТВА И СВИХ УЈЕДИЊЕ-

СТОЈИ ЧИТАВА ОМЛАДИНА ЈУГОСЛА-
ЈАЛ ЈУГОСЛАВИЈЕ ДРУГ ТИТО!

КОНГРЕС

ЗНАЧАЈ

су спремни да се боре за слободу српског народа. Поред жртава и напора које су дали младићи и девојке Србије у овом ослободилачком рату, они су били носиоци јединства читавог народа Србије у борби против окупатора и његових слугу. Својом борбом и пожртвованим радом постигли су то да је данас свакоме у свету јасно на чијој је страни омладина Србије и које су њене заслуге и успеси. То се види по поздравима који су упућени I Конгресу антифашистичке омладине Србије од Светског омладинског већа и других разних омладинских организација у свету. На свом I Конгресу омладина Србије треба да још једном, једном за свагда каже свима онима који друкчије мисле, да српска омладина није никад била „оца Србије" Недића, Љотића или Драже Михајловића, већ да она с пушком у руци активно учествује у борби за ослобођење своје домовине и да у заједници са омладином читаве Југославије под вођством највећег сина наших народа, највећег пријатеља омладине, маршала Тита, гради себи бољу и срећнију будућност.

Поред тога, антифашистичка омладина Србије треба да са свога Конгреса пошаље убедљиве и братске поздраве омладини осталих народа Југославије и да братство и јединство, стечено у овом тешком отаџбинском рату, још више учврсти и продуби. Омладина Србије исковала је то братство и јединство дајући хиљаде својих синова који су пали по гудурама и планинама Црне Горе и Босне. Жртве које су дали млади Црногорци, Босанци, Хрвати, Словенци и Македонци за слободу и част народа Србије, запечатили су крвљу ово вековно братство и јединство омладине свих народа Југославије. Омладина Србије водиће борбу док се не ослободи читава Југославија јер је свесна да без слободне Хрватске и осталих покрајина нема слободе српском народу, да без похода на Берлин нема слободе народима Југославије. Омладина Србије зна да ће моћи најбоље изградити своју срећну домовину Србију једино у заједници са осталим народима Југославије, једино у својој новој држави, демократској федеративној Југославији. Овај велики задатак у остварењу вековног јединства омладине Србије испуниће га исто онако како је испунила све досадашње задатке.

М. Н.

Делегати очекују Конгрес

Осветљена сала „Дома културе" у Аранђеловцу добила је данас озбиљан и свечан изглед. У редовима до подијума седе 24 омладинца-ке одабраних из делегатне бригаде која се налази на одмору у Аранђеловцу, пред одлазак на Конгрес у Београд. Сакупили су се они овде да покажу на испиту шта су научили и шта знају о историји и борби нашег покрета, о Народно-ослободилачкој војсци, њеним руководиоцима и новој држави чијој изградњи треба да допринесе омладина Србије.

Пре неколико дана организован је курс за све делегате. Другови руководиоци делегација одржали су три реферата који су пажљиво саслушани и продискутовани. Батаљони су изабрали своје делегате и послали их да пред комисијом коју су сачињавали сами омладинци, покажу шта знају. Делегати брзо и спремно одговарају на питања претседавајућег. Третирају се проблеми организације народне власти и учествовања омладине у њој. Спремно и сликовито објашњавају другарице из врањског округа одлуке II заседања АВНОЈ-а, а млади ковач из пиротског краја који је на свих шест постављених питања одговорио са бистрином и добрим познавањем ствари, објашњава задатке I Конгреса.

Сваки тачан одговор пропраћају присутни са одобравањем — а ако се понекад и застане — сви сложно помажу и објашњавају. Цео испит протиче у другарској пажњи.

После испита — комисија прегледа и срећује одговоре и објављује резултате такмичара.

Победила је омладина пиротског округа. У свима батаљонима искоришћавају се и последњи дани да се научи што више и да се што спремније изађе на Конгрес.

На дан прославе Великог октобра делегације су учествовале у пуном броју. Леп дан пун сунца и радости, застава и цвећа био је завршен великом приредбом коју су приредили делегати а којој су присуствовали чланови Главног штаба Србије, претставници Савезничких мисија и огромна маса света. Сви су били одушевљени приредбом.

Дани пролазе, све ближе је час поласка за Конгрес. Све веће је нестрпљење. Увече после рада ори се песма, игра се коло, а ноћ полако пролази — још један дан ближе Конгресу.

учврстити моћни савез свих слободољубивих
којим се може уништити заједнички непријатељ.

ашистичке омладине Југославије

ОВЕ ЗАДАТКЕ...

јима траже права, срећан живот и слободу за себе и свој народ.

Диви се човек херојству о коме наша омладина пише скромно и просто. Не хвале се и не причају да би себе прославили. Они не живе за себе. Они су све своје поклонили свом народу и Титу. И своје животе ће радо и пуни среће дати за бољу будућност и слободу свога народа, за демократску федеративну Југославију.

Страшне су странице исписане патњама и напорима у борби. Али они никада нису изгубили вере нити су престали да буду весели и да певају.

Невероватна су дела која је она извршила и недостижне су победе које је задобила. Само још једна омладина на свету је учинила то исто, а то је совјетска.

Омладина је хтела да са поносом изађе на I конгрес. Она је извојевала сва права својом борбом. Она иде на свој I конгрес као борац-победник. Она ће да објави целом свету своју борбу и своја дела. Она ће рећи истину о себи — да је одувек била Титова. Ова ће на I конгрес доћи спремна да прими нове задатке.

I конгрес ће бити силна и величанствена манифестација снаге, борбе, свести и јединства наше омладине.

Делегати из војске

ТАКО СЕ БОРИ

СТУПАМО У ПРОЛЕТЕРСКУ...

Ова цртица слика време образовања Друге пролетерске бригаде — скупљање појединих партизанских одреда, који су се до тада тукли са непријатељем по шумадиским и старовлашким планинама и селима. И тада, 1 марта 1942, пошто су под најтежим условима, усред зиме, под борбом прегазили преко дивљег Лима, формирали су у Чајничу славну II пролетерску бригаду.

После снежне зиме, коју смо провели борећи се по Санџаку, после Крњаче и свих оних тешких дана одлазимо у Источну Босну. Стижемо на Бољанић а затим на Метаљку. У овој ваздушној бањи нешто раније су били окупатори а данас смо ми ту. Разговор. Песма. Са наших ногу топи се снег и прави барице на паркету.

Ујутру за Чајниче... Спуштамо се брзо. Клизаво је, падамо, али шта мари — идемо у град. Веселимо се, јер ступамо у Другу пролетерску бригаду. Много смо слушали о Првој пролетерској. Сада, ето, ми ћемо имати нашу пролетерску бригаду. Успут срећемо сељаке са натовареним коњима. Радознали смо — распитујемо колико има до Чајнича. Стари Босанац, задовољан, хита да нам одговори. Најзад први врхови џамија. Око града густа борова шума.

— Песма, песма! преноси се са зачеља. Стој!

Поправљамо капуте, мало се уозбиљимо и улазимо са снажном „буђоновком".

Весео дочек, станови осветљени електричним светлом.

„Замисли, друже, партизани седе у оваквој соби. А пре неколико дана..."

Ујутру спремање, парење веша, крпљење одела. Правимо знаке пролетерске: срп и чекић.

Одлазимо у строј. Није то обични строј Ужичког батаљона. Не, то је велики строј пред Домом културе: Шумадинаца, Чачана, Ужичана, Ариљаца, Пожежана... Насмејана лица одједном се уозбиљише:

Пада команда:

— Мирно! Поздрав на десно!

Долази друг Тито. Смеје се, у очима му пуно љубави за сваког борца. Затим нам говори. Тито говори пролетерима...

Сви смо се осећали поносним, већим. А кад смо кренули, кад је партизански шофер нестрпљиво засвирао, са камиона се заорило:

„Кренула је црвена машина..."

И целим путем песма. Овај покрет нам је кратак — ево камион већ шкрипи на мосту брзе Дрине, која проноси журно своје волове и са њима поздрав пролетера својим мајкама и сестрама у Србији...

Милена Ситарица
IV батаљон.
(„Без предаха")

Један од многих...

Рањени партизан Вучко, командант једног батаљона Тимочког одреда, изнемогао од напора и рана лежи у једној сеоској плевњи, док сунчев зрак поиграва на пољави којом је покривен. Његове мисли лутају преко далеких поља и брегова, у његов каменити и намучени завичај. Поглед му је расејан, пред очима му се стварају визије детињства, његовог муком проведеног дечаштва, школовања и данашње борбе.

Одједном лавеж паса у авлији. С муком се издиже са тврдог лежаја. Кроз једну пукотину на плевњи погледа напоље: снег се пресијава на преподневном сунцу, лаки поветарац издиже на једном месту мало снежне прашине. Не приметивши ништа Вучко хтеде да поново легне, али поновљен јачи лавеж паса га задржа. Вучко ослушну: најпре неки разговор, а затим спази противнике. Два чупавца су се приближавала плевњи, затим виде још тројицу. Чује њихова дозивања: опкољен је.

Вучко брзо одлучује. Дохвата карабин и ређеник са муницијом, привлачи се једном отвору и чека.

„Предај се!... Опкољен си, предај се!" вичу кољачи.

Одговор из Вучковог карабина погоди најближег, затим још једног, док трећи пада рањен у ногу... Вучково срце сталожено куца док угрејана цев његовог карабина шара гомилу нападача. Њих је око четрдесет, бесни су, прете му.

Ређеник се постепено празни, али има још три метка у револверу. „Жив се нећу предати!" размишља Вучко, нишанећи једног чупавца који се спрема да баци бомбу у плевњу. Четник пада на снег, настаје још јача пуцњава. Зидови плевње су слаба заштита. Вучко осети да је погођен. Замућеним погледом осмотри празан ређеник, па последњом снагом убаци метак у цев револвера...

Кољаши извукоше из плевње Вучково укочено тело; остали су скупљали своје мртве и рањене, којима је Вучко јасно показао како се бори и умире за слободу народа.

Станко
I чета, I батаљон
делегата Источне Србије

На старом бојишту

Путем овим што идемо сада,
пуни мушкости, воље и елана,
прошли смо недавно гладни и уморни.
На срцима нам још лежи
дубока, тешка и крвава рана...

Свака је стопа овде окићена
телима наших умрлих другова,
свако дрво, лист и извор из стена
чује неми шапат са њиних усана:
о новом животу,
о животу нових и светлијих дана.
Даноноћно овде крв нам је капала,
био нас врући челик из топова,
даноноћно овде изнемогла, болна,
остајала тела најбољих другова.

И ево сада, кад пролазим туда,
костури њини леже на све стране,
као спомен бола, као спомен живи
епопеје наше
пута ка слободи, у новије дане.

Ено их где леже, млади Крајишници,
кршни Херцеговци, поносни Баничји,
и са њима снажни синови Јадрана.
Још видим руке што нас на пут прате,
чујем речи жарке са њиних усана:
Другови мили, узалуд не стојте,
више нас младе чекати немојте,
ми смо на свом путу покошени пали,
све што смо могли, и оно највише,
животе смо своје несебично дали.

Шума животом дише...
крај пута костури леже
бели ко седеф што је.
То су другови наши, деца поносног Балкана.

То су незаборавни јунаци,
на чијим лебди уснама:
Другови, смело на барикаде!
С песмом ка циљу своме,
ми смо и даље с вама!

Аца Јовановић
(„Без предаха")

Курир

Било је средином јануара. Густи облаци бејаху се разишли, промицала је киша помешана са снегом.

Пред штаб батаљона стиже преморен и прозебао курир и затражи да хитно уђе код команданта. Тамо се задржа неко време, изађе и крену, увлачећи главу у јаку од шињела. Нас неколицина седимо крај пећи, кад уђе командант, зовну батаљонског курира и изађоше напоље. Снег је сада вејао ношен јаким планинским ветром.

У похабаном оделу, поцепаних опанака из којих вире модри промрзли прсти ,иде хитро курир путем за Колашин. Наређено му је да оде и да се врати што пре. Он хита погнуте главе ,али ипак ведра чела, радостан у души.

Изнурен до краја застаде и погледа по косама око себе, на једној од њих су четници, они злогласни бандити који нам ономад убише другове. Морам се пробити по цену живота. И пође напред с чврстом намером да прође, да стигне до штаба и да преда акт. Али у том моменту зачу се плотун. Он се пови и потрча. Мислио је: што даље од ових зликоваца. Опет пушке запрашташе, он трчи десно, лево, пада, крв капље из разбијених колена на замрзлу ледену кору. Још само један километар! Али у том моменту зачу се са свих страна пијани урлик: стој! — Ухваћен сам, промрмља и сетивши се акта, грчевито га стисну и по че да жваће. Баш у моменту кад му прође једна наказа ..а брадом, прогутао је задњи део важног акта.

Почели су да га испитују. — Нисам издајник, рече, партизан сам и смело гледам смрти у очи. Прасак пушака прекину његов узвик, и он паде мртав оставши веран својој дужности и свом народу.

Петар Шћепановић.

ТИТОВСКА ОМЛАДИНА

МРТВИ ПРОЛЕТЕРИ

Бити јунак то је за њих била обична ствар, на коју никад нису ни мислили. Прелазили су стотине километара, у заморним маршевима, уништавајући крвавог непријатеља, који је хтео њихов живот, њихову младост, учили су се да савлађују војничке вештине, да превијају ране својих другова у првим борбеним редовима под кишом куршума, они, млади, шеснаест, осамнаест, двадесет година. Кроз велике борбе, кроз велика искуства, гасили се млади животи: на брежуљцима, на зеленим ливадама, на бункерима, бодљикавим жицама — остали иду даље. Ни сами нису свесни величине свога удела у овој великој ослободилачкој борби.

(„Без предаха")

Како умире партизанка

Четнички кољаши предали су заробљену партизанку Немцима. Зликовци су натерали народ да присуствује њеном вешању. Али борци за слободу и народна права умиру херојском смрћу. Храбра другарица је са презрењем погледала окупаторске слуге и довикнула народу:

— „Не бојте се другарице и другови непријатеља и издајника — ви ћете бити ослобођени! Ја умирем за народно ослобођење, умирем за Србију, за њену слободу и будућност нашег народа. Живела слобода! Живели партизани!"

Крв мученика је плодоносна. Сна је уље за запаљену ватру. Четири стотине омладинаца из Зајечара и околине отишло је у НОВ да је замени и да је освети.

Роса Радојевић
2 чета I батаљон

Једна ноћ на Бањици

Полако се спушта тиха али за нас у лагеру кобна септембарска ноћ. Као авети зле ноћи одводе са собом једног по једног друга. У женској одаји смрти 28 девојака чекају сваког часа да их одведу на губилиште. Већ је осам сати. У логору је све мирно и у нама се буди нада да можда вечерас неће бити стрељање. Спремамо се за спавање. Нема тишина. Изненада одјекнуше гласови наших храбрих другарица. **»Живела комунистичка партија Југославије! Живео друг Тито! Доле крвави окупатор!«** Цео логор их је чуо, и стиснутих песница беспомоћно од бола и муке прихватио њихове речи. Наједанпут пуцњи одјекнуше ходником будећи зле слутње код свих нас. Шта! Неће их ваљда у логору побити. Гужва и метеж. Поново се чу тежак топот џелатских чизама и затим немилосрдни и тешки ударци моткама и пендрецима. Сад нам је све јасно. Зликовце је разбеснело храбро држање наших другарица и њихово херојство, које ни пред смрћу нису успели да сломе. Једне су побили а друге хоће моткама да дотуку. Мотке се ломе и њих замењују ударци чизама. Ударају страшно, зверски, садистички. Код нас у соби је грозно! Замишљамо измучена и искрављена лица наших другарица, која су до пре два сата с осмехом на уснама очекивале смрт. До кад ће да их муче? Зашто их не воде? Најзад долази »Марица«. Уводе у кола оне, које су остале још у животу. Иду везане и измучене али поносног држања кличући другу Титу и Комунистичкој партији Југославије. У тамом обавијеном логору остаје одјек песме која нас све прожима. Од узбуђења не можемо да говоримо. Њихова храброст је превазишла сва наша очекивања. И овог пута као и увек до сада наше другарице су показале непријатељу снагу коју никада нико неће успети да сломи.

Ј. П.

Под копреном снега

Снег је вејао крупним пахуљицама целе ноћи и ношен хладним северцем, засипао широка, оголела и бедна наша поља, ретке шумарке и аветињски нахерене кућице, некада питомог српског краја.

Док је северац певао своје злокобне химне, једна чудна поворка кретала се путем који је водио сеоском гробљу. Тешко је схватити шта претставља та поворка у овој хладној и језивој зимској ноћи. То банда кољаша води још једну између небројених својих жртава. Води — на кланицу.

Гробље... Завејане хумке, неме и хладне... Поворка стаде. При слабом одблеску снега виделе су се крупне силуете тројице кољаша, злогласне „црне тројке". Водили су једног испијеног, намученог младића, који се исцрпљен срозао на прву смрзнуту хумку.

— „Признајеш?"... захорило се кроз мрачну ноћ питање грубог брадоње, те бедне звери.

— „Не!"... гласно је једва чујни одговор, одговор човека који зна, који осећа и види прави пут, пут правде, поштења и човечности.

И веје, веје хладан снег... Пева северац своје тугованке над новим лешем.

Просула се млада и врела крв на смрзнуту земљу. Пушила се та крв снагом оних идеала који су јој до малопре давали њен узвишени смисао.

Под копреном снега, загрљена са хумком, једна младост је указивала на нови, срећнији живот, живот који ће почети онда када сви буду увидели који је прави пут.

Добривоје Недељковић, Ваљево
делегат општине дивачке

Друг за друга

I. и II. чета се брзо повлаче носећи рањене другове. На послетке и Данило се почео повлачити и баш кад је хтео да прескочи преко пута достигао га је непријатељски куршум. Он је пао, нога му је била сломљена. Није могао даље, а Немци су све ближе. Видећи ово Ждрпа и Кочић пузећи су прилазили Данилу да га извуку. И док су они носили рањеног друга Муле је са пушкомитраљезом штитио њихово извлачење. Преко чистине Данила је било тешко пренети, неколико су пута Ждрпа и Кочић падали, али га нису хтели оставити. Најзад је Данило извучен и ми смо дуго после гледали задивљено у зајапурена и весела лица Кочића и Ждрпе.

Лариса Шубић
3. батаљон
(„Без предаха")

Како смо одбили напад

Могло је бити око осам сати ујутру кад смо са нашег положаја на Тупатском вису примили борбу с Бугарима. После осмочасовне борбе у којој су наши шанчеви били удаљени од бугарских свега 15 метара, тако да смо се тукли бомбама, нама је нестала муниција. Бугари отпочеше бацати убрзано бомбе на нас, те штаб нашег батаљона нареди повлачење. У шанчевима смо остали нас петорица да дајемо отпор непријатељу. Било је нас два пушкомитраљесца са помоћницима и командант нашег другог батаљона Раде Пешић из Мирошевице. Бугари одмах извршише јуриш на нашу петорку. Ми отворисмо жестоку ватру и преко 50 Бугара падоше мртви испред нашег шанца. Много их је било рањено. Неуспевши да заузму наш положај на јуриш, покушаше да се привуку са њиховим бомбашима и да нас тако униште. Али друг командант је неустрашиво хватао њихове бомбе и бацао их одмах натраг. Али бомбе су почеле да падају у све већем броју. Онда и ја напустим митраљез и почнем да враћам бугарске бомбе. После упорне битке погине нам један друг али Бугари буду одбијени. Ми смо извршили задатак.

Драги Мијалковић
1 чета II батаљон

„ОВДЕ ПУЦАЈ!"

У великој колони заробљених партизана која је ишла улицама Лознице, издвојио се један младић, који је једини имао на капи звезду. Био је млад, поодран, исцрпљен. Он је гордо газио, као да иде на гозбу а не у смрт.

Чувени зликовац и издајник, војвода Дока Дамњановић пришао му је и строгим гласом наредио да скине с капе звезду.

Овај му је гордо одговорио: „Не! Ја сам партизан ,народни борац и ова звезда је мој симбол. Пуцајте у њу, пробите је куршумом, али ја је нећу скинути нипошто. Хоћу до последњег момента да живим са њом, чврсто, нераздвојно."

С. Филиповић

Васка

Целе ноћи већ пада она ситна јесења киша која пробије кроз одело, допире до костију па и до сржи. Борци полегали по земљи, дрхте и нестрпљиво шапућу:

Зашто већ једном не долазе те швабе да се бар мало угрејемо и осветимо за ову хладноћу.

Свиће. Из даљине се чује зујање камиона. заузимају се бољи положаји, оружје се још једном прегледа. Отпочиње паљба. Немци су се у почетку збунили, застају, док их пушкомитраљези проређују, затим почињу и они. Наилазе нове немачке колоне. Борба узима све више маха. Мине злослутно пиште. То су минобацачи.

Васка Рус засео поред »зорке« и само бије. Али, гле! Деси се застој. Обузет мржњом према фашистима и немајући стрпљења да је поправи сам, Васка скаче до првог »бренгала«, узима га од друга и отпоче опет да пуца у фашисте. Заузет борбом није ни приметио да су се другови повукли: није чуо када су га звали. Испаливши и последњи метак окренуо се да потражи од другова муниције. Но авај! Уместо другове видео је само немце, ту жгадију коју је мрзео из дна душе.

Васка скочи, дохвати бомбе, и баци једну. На непријатељској страни се чуо јаук. Кад је дохватио да баци и другу непријатељско га тане погоди на два места. Био је рањен у стомак. Срушио се без јаука.

Борба се утишала. Не чује се више не један пуцањ, само по блату шљапкају ноге партизана који обилазе бојиште. Непријатеља ни од корова. Само се познаје »крвави траг куда је извлачио своје рањене и мртве. Киша полако сипи и спира крв са рањеног друга, меша се са њом и полако вијуга прљави поточић крви. Другови узимају тешко рањеног друга и односе га. Сви су забринути. Код сваког се види стрепња.

Остатак дана је протекао мирно. Спустила се ноћ. Киша је полако престајала. Дошао је један од другова из села на положај.

Васка је умро — рече он, пре него што га неко запитао, јер је знао да сви другови мисле само на Васку.

И ова га киша оплакује, рече један од другова, окрену се и сде на стражу.

Спустила се тамна ноћ. Ни ветар да пирне. До нас допире жуборење поточића који је жалосно певао песму о јадном Васки, и роминьање кишних капљица.

Зачује се где понеко од другова уздахне, а из села допире по који лавеж пса. У даљини хукне по неки пут сова па се и то утиша. Обавила нас је влажна јесења ноћ. Очи другова су упрте у мрак и нестрпљиво очекују непријатеља да би осветили палог друга.

Пауновић Лука, »Бели«

САВЕТ ЧИТАОЦУ

(према предавању песника Алексеја Суркова)

Сазнање човека о свету долази из разних извора. Први извори сазнања су опажања. Међутим личним искуством може да се објасни само онај живот који појединца окружује. Књига је никла из потребе људи да измењају искуства, она је поникла из жеље људи да опште међу собом, да кажу једно другом оно што они у свету запазе и оно што сматрају као потребно и карактеристично.

Да узмем пример из живота. Два друга младића једнаке обдарености, али од којих је један добар ђак, док други слабо учи. Посматрајући их кроз низ година приметићете колико један губи, док други постаје све паметнији. Довољно је да се човек повуче, да изгуби интерес за широки свет, па да постане малограђанин.

Прочитајте аутобиографију Максима Горкот па ћете дознати којим је све путевима ишао овај човек да би постао један од најкултурнијих и најпросвећенијих људи на свету. А Максим Горки није свршио ни основну школу. Али он је упорно радио сам на своме образовању. Књиге су интересовале Горкога, изазвале су код њега жеђ за читањем, гипкост памети и жељу да не само дозна о свету него и да о њему прича другима.

Наше вође Владимир Илић Лењин и Јосиф Висарионовић Стаљин могу да нам послуже као пример љубави и уважавања према књизи. У најтежим временима Лењин се није растављао са књигом. Он је био један од најобразованијих људи. Лењин је страсно волео руску литературу. Знао је на памет много Пушкинових, Љермонтових, Њекрасовљевих песама и могао је да на памет изговри дуге пасусе из дела свога најомиљенијег писца Шчедрина.

Пред сам рат Јосиф Висарионовић је једанпут рекао у разговору да сматра за изгубљен дан кад не прегледа 500 страна разних аутора. 500 страна! И то упоредо са оним огромним послом који води друг Стаљин. Јосиф Висарионовић никада се не растаје од књиге, извора живота мудрости.

Роман Чернишевског „Шта да се ради" постао је учитељем читавог једног поколења напредних људи, постао им је саветник у животу.

Књиге Горког, његова „Песма о Соколу", његова ванредна легенда „Данко" из приче „Старице Изергил", његова „Мати" остављају траг у нашој души за цео живот. Ова су дела васпитала најбоље претставнике нашег народа који су устали против капитализма и царизма.

Ако прочитате чланке Зоје Козмодемјанске, њену биографију, видећете да је она била врло марљива, истрајна ученица и уз то је волела белетристику. Прочитали бисте из њеног дневника речи из Гетеове песме: „Непријатељ већ отступа пред нашим пуком. Какво је блаженство бити храбар војник!" Неизмеран је утицај књиге на човечју личност, на формирање карактера, али је због тога потребно да читаоц зна да изабере књигу. Заиста се често дешава да наше девојке уместо тога да читају Пушкинове песме које нам улепшавају душу, преписују једна од друге сладуњаве песмице.

Многи младићи често купују за луде паре тако безвредне књижице као што је „Нат Пинкертон", а пролазе поред добре литературе која даје податке о животу. Ако читаоц једном научи на добру књигу, на добру литературу, он неће више хтети да чита лошу.

Осећање личности, то најсјајније осећање ствара се помоћу доброг, дубокот и озбиљног штива — добре литературе, која помаже човеку да нађе своје место у животу. Тек онда почиње човек сам себе да поштује и неће да дозволи да га други понизи. „Човек, то звучи гордо", писао је Горки а књига рађа ову благородну, горду самосвест човека.

Познајем људе који су на предњим линијама где смрт стоји упоредо са човеком, али који се ипак не растају од добре књиге. Ти људи су по правилу добри војници. Човек који носи у ранцу сјајну књигу Николе Островског „Како се калио челик" не може да буде рђав војник. Такве књиге васпитавају најлепше осећаје љубави према отаџбини.

Зато књига мора да вам буде саветник, да вам буде најбољи другар у животу.

(„Комсомолска Правда")

ПИОНИРИ ПОЗДРАВЉАЈУ I КОНГРЕС СРПСКЕ ОМЛАДИНЕ

ПИОНИР

Вијугастим путем што кроз село води
Чврсто, смело наша чета броди.
Зашто они иду, да их ко не тера,
Те редове наше младих пионира?
Не тера нас нико али ум нас води
Да и ми нешто дамо будућој слободи,
Јер штогод нас више с пушком земљу пази
Непријатељ неће моћи да нас гази.
И дрвена пушка што ми овде стоји
И ње ће се фашист морати да боји.

Командир пионирске чете из села М.

Хоћемо и ми на Конгрес!

Мали пионири

Наши пионири нису покорно сносили терор и пљачке бугарско-фашистичких окупатора који су се налазили по нашим селима. Једна пионирска десетина из села Калне, реши се да се освети за палу десетареву мајку, коју су бугарски фашисти мучки убили. Као најбољи пионир те десетине био је десетар Сотир и он је примио ту дужност. Једним замахом своје праћке у којој је била каменица, успео је да свали непријатеља на земљу. Глава бугарског фашистичког војника била је крвава. „Моја мајка је освећена", рекао је задовољно пионир. После извршеног задатка десетина силази у село и прича о извршеној акцији. Тако се и наши пионири свете за пале невине жртве.

Живели наши пионири!

„Младост"

Аранђеловачки пионири

Од јутра до мрака дижу грају пионири. Има их 120 — 50 дечака и 70 девојчица. Они командују улицама, њихова је власт свуда. Ту су командири, десетари и све даље редом у складу са свим прописима. Имају чак пет револвера и шест енглеских „правих правцатих" пушака — ко је као они?!

Сваки од њих има песмарицу, ваљда по 20 партизанских песама знају напамет. Марширају уз песму обично пре подне један час, онда на посао. За време док су делегати у вароши, посао их мало вређа, јер уместо да се баве „политичким послом" они љуште у кујни кромпир и требе пасуљ. Ипак су досад водили два пута „борбу": једни су партизани а други чупавци. Борбу су водили у једној кући, где су на првом спрату били партизани а на другом чупавци. Ипак партизани побеђују а тој победи радују се и „противници".

ОН ЈЕ КОМЕСАР БРИГАДЕ

Ја сам комесар пионирске бригаде — говори сигурним гласом Стеван Соколовић из Лапотинаца, дванаестогодишњи дечак. Његове мало косе очи дају некакав озбиљан изглед његовом пегавом лицу. — »Има нас три стотине пионира« наставља он. »Скупили смо се пре три месеца, ми најмлађи из четири села: Лапотинаца, Петровца, Белановца и Ђинђуше. Нисмо хтели да заостанемо за нашим старијим друговима који су с пушком отишли да ослобађају нашу земљу. Радили смо све оно што су наше руке могле урадити. Чувени су наши пионири који су се као курири пробијали често и кроз непријатељске редове, да би пренели неко важно писмо. Наши пионири су били први који су почели да сакупљају прилоге за војску. Наше мајке биле су срећне кад су виделе њихову некад непослушну децу, како сада озбиљно траже прилоге. За време жетве, на пољима наших села, ми смо били предводници жетелаца. У вече на састанцима командири чета су поносито причали о броју радних дана, које носимо као наш прилог Конгресу на дар.

За време бербе кукуруза и грожђа помагали смо партизанским породицама. У сваком селу имамо омладински дом. Старији нам другови кажу да су наши домови много лепше уређени од њихових домова. Ја много волим да сликам« — притом вади он из џепа цртеже друга Тита и савезничких вођа из којих се види задивљујући таленат малишана. Иако су слике невешто израђене, оне верно претстављају оне који су насликани.

»Ја сам са својим братом Милорадом који још боље црта од мене украсио наше домове, те су нас чак и друга села позивала да и за њих цртамо.

У слободним часовима учимо песме и игре. Сви имамо дрвене пушке и митраљезе. Наш пионир Мика направио је бацач који може да одбаци дрвену мину пет метара далеко.

Изабран сам као делегат на нашој конференцији, коју смо сазвали пред мој полазак. Пионири наших села поздравили су сву омладину Србије. Кад сам пошао молили су ме да им донесем много слика нашег драгог друга Тита. Ја као комесар наше бригаде највише бих желео да говорим на Конгресу.«